

ثروت در آذربایجان

باش سؤز یئرینه:

آذربایجان‌دا چرشنه آخاشمی

اولین چهارشنبه اسفند ماه را «خبرچی» می‌گویند. یعنی آمدن بهار را خبر و نوید می‌دهد. دومین چهارشنبه اسفند ماه را «کول توکدو» (غبار ریزی) می‌نامند. در اولین چهارشنبه مردم شروع به غبار رویی و خانه تکانی می‌نمایند. سومین چهارشنبه اسفند ماه را «کوله چرشنه» (چهارشنبه کوتاه) می‌نامند. وجه تسمیه کوتاه به چهارشنبه سوم این است که در این چهارشنبه سر سبزی‌ها را کوتاه می‌کنند و سر و صورت خود را هم اصلاح می‌کنند. چهارمین چهارشنبه اسفند ماه را «آخر چرشنه» (چهارشنبه آخر) می‌گویند که به همان چهارشنبه سوری معروف می‌باشد.

چهارشنبه سوری: آتش افروزی از مراسمی است که شب چهارشنبه سوری انجام می‌شود. آتشی از چوب و هیزم می‌افروزند و پیر و جوان از روی آن می‌پرند و ضمن پریدن، شعر زیر را زمزمه می‌کنند: آتیل ماتیل چرشنه/ بختیم آچیل چرشنه. در زمان قدیم رسم بر این بود که بعد از این که شعله‌های آتش به خاموشی می‌گریید، خاکستر و زغال‌ها را روی زمین پخش می‌کردند و عقیده داشتند که فردا صبح همه آن‌ها تبدیل به طلا خواهد شد. این آیین را «مینجیق دوزمه» (منجیق چینی) می‌نامیدند. که تقریباً دیگر از فرهنگ نوروزی مردم رخت بر بسته است اما در برخی مناطق، هنوز هم خاکستر باقی مانده از هیزم‌های سوخته شده در جشن برای پر بار و برکت نمودن زمین به کار می‌برند.

مراسم صبح روز چهارشنبه سوری: در صبح روز چهارشنبه سوری، مردم روانه صحرا و کناره رودخانه‌ها می‌شوند و کوزه‌های کهنه را که از سال قبل مانده، با خود به صحرا و رودخانه می‌آورند و آن‌ها را می‌شکنند و به جای آن کوزه‌ای را که تازه تهیه کرده و غالباً بر رویش سبزه سبز کرده‌اند، پر از آب می‌نمایند و برای مبارکی و فرخندگی به خانه می‌آورند و تک تک اعضای خانواده از آب آن می‌نوشند. این کوزه‌های کوچک و نقلی را «تنگله» می‌نامند. در برخی از روستاها نیز رسم بر این بود که احترام را هم با خود به کناره رودخانه‌ها ببرند تا آن‌ها هم از آب «چهارشنبه سوری» بنوشند.

«دستمال آتدی» در آستارا:

در شب چهارشنبه سوری پس از آن که مطابق رسم معمول آتش برافروخته شد و افراد از روی آن پریدند، کودکان خردسال دستمال پارچه‌ای در دست گرفته و به صورت گرومی به خانه همسایه‌ها و آشنایان و اقوام رفته و دستمال خود را در درون حیات پرتاب می‌کنند و اهل منزل مقداری پول یا خوراکی - شیرینی و آجیل - درون دستمال گذاشته و به عنوان عیدی به آن‌ها می‌دهند. به این عمل «دستمال آتدی» (پرتاب دستمال) می‌گویند. رسم دیگری که در آستارا رایج است، آن است که چند روز به عید مانده کودکان و نوجوانان با در دست داشتن تخته‌ای مدور که وسطش سوراخ است و از درون آن چوب نسبتاً بلندی رد شده و بر سر آن یک حیوان چوبی (با هر شی دیگری) که صدا تولید کند و پاهای متحرک داشته باشد، وصل می‌کنند و به خانه مردم می‌روند و با زدن در و خواندن ترانه‌های ویژه عید، آمدن عید را تبریک می‌گویند. به این وسیله چوبی که گاه سکه‌هایی نیز به آن آویزان می‌کنند در تورکی «تکم» و به کسی با آن می‌خواند «تکم چی» گفته می‌شود. معصومه یوسفی

بروز تندباد در برخی از مناطق استان اردبیل

وقوع تندباد خسارت زیادی به بخش‌های کشاورزی، باغات، واحدهای دامی، مرغداری‌ها، تاسیسات زیربنایی و عمرانی و اماکن مسکونی و تجاری وارد کرده است. تندباد در شهرستانهای گرمی، پارس آباد، مشگین شهر، بیله‌سوار و خلخال ساعاتی منجر به قطع برق بخش وسیعی از این مناطق شده و اختلالاتی در ارتباطات مخابراتی بوجود آورد. در اثر این پدیده جوی که سرعت آن بیش از ۱۰۰ کیلومتر در ساعت ثبت شده یکی از ساکنان روستای آلتی مشگین شهر جان خود را از دست داد.

سرزمین آذربایجان بدلیل قرار گرفتن در زون متاثری ترشیری (سنوزوئیک) و بدلیل فعالیتهای ماگماتیسیم و متامورفیسیم، همچنین بدلیل وجود محیطهای رسوبی خاص در دورانه‌های مختلف زمین شناسی دارای ذخایر معدنی فلزی و غیر فلزی و نیز سوخته‌های فسیلی بسیار با ارزش می‌باشد.

در یک نگاه کلی منابع زیر زمینی آذربایجان را می‌توان به سه گروه اصلی معدن فلزی، معدن غیر فلزی و نیز منابع عظیم انرژی تقسیم کرد.

در اینجا تنها به ذکر نمونه‌هایی از این معدن بصورت کلی اکتفا می‌گردد:

الف) معدن فلزی

۱- معدن نفلین سینیت کلیر (با عیار ۲۲٪ اکسید آلومینیوم)، نفلین سینیت بوزقوش (با عیار ۲۴٪ اکسید آلومینیوم) و پوسدولوسیت سینیت رزگه (با عیار ۱۹٪ اکسید آلومینیوم) که بزرگترین معدن فلز آلومینیوم ایران و آذربایجان می‌باشند. معدن نفلین سینیت بدلیل شرایط ژئولوژیک خاص آذربایجان در سایر ایالات ایران وجود ندارد.

۲- معدن آلونیت طارم زنجان که معدن بسیار با ارزش فلز آلومینیوم با ذخیره بسیار بالاست.

۳- معدن ارزشمندی از لانتانیدها که دارای مقداری بوکسیت نیز می‌باشند و در محدوده بسیار بزرگی از آذربایجان از مراغه تا ارومیه پراکنده‌اند و تامین کننده فلز آلومینیوم می‌باشد.

۴- معدن مس سونگون، مزرعه، انجرد ورزقان و اهر و پتانسیلهای معدنی مس تازه اکتشاف شده گلین قبه‌ی و سرخه مرند و قطور خوی. معدن مس سونگون بزرگترین معدن مس پورفیری ایران با ذخیره‌ای بالغ بر ۳۶۴ میلیون تن ذخیره قطعی قابل استخراج سنگ معدن مس، بزرگتر از معدن مس سرچشمه کرمان است. در معدن مس آذربایجان علاوه بر فلز مس عناصر بسیار ارزشمندی از قبیل طلا، نقره، مولیبدن، و لفرام، تنگستن و... نیز بصورت جانبی و همراه با مس استخراج می‌شوند.

۵- معدن سرب و روی انگوران زنجان بزرگترین معدن سرب و روی ایران است. فلزهای استراتژیک سرب و روی با عیار بالایی در این معدن همراه با عناصر دیگری نظیر نیکل، کبالت و کروم استخراج می‌شوند.

۶- معدن بور قره گول، میانج و قره آغاج زنجان که تنهاترین معدن بور در ایران می‌باشند. عنصر بور که در بسیاری از صنایع از قبیل صنایع هسته‌ای، صنایع غذایی، دارویی و... کاربرد دارد، از این معدن که ژئو رسوبی دارند استخراج می‌شود.

۷- دریاچه ارومیه که بزرگترین دریاچه فوق اشباع از نمک جهان از نظر مساحت است بعنوان منبع عظیم و تجدید پذیر، دارای املاح فلزی و غیرفلزی بسیار ارزشمند مطرح می‌باشند. مهمترین عناصر قابل استحصال از این دریاچه عبارتند از: منیزیم، پتاسیم، سدیم، بور، کالر و... که بصورت ترکیبات سولفاتی، کلریدی، کربناتی و... به میزان میلیونها تن در سال در دریاچه ارومیه تولید

قیاس مسأله فلسطین با اشغال قره‌باغ اشتباه است

امام جمعه اردبیل گفت: قیاس مسأله فلسطین و اعلام حمایت ملت ایران از آن با اشغال منطقه قره‌باغ آذربایجان از سوی ارمنی‌ها یک قیاس اشتباه است. حسن عاملی در خطبه‌های نماز جمعه این هفته اردبیل گفت: مسأله فلسطین یک مسأله اسلامی و جهانی است چرا که در این اشغال قبله اول مسلمانان مورد اهانت و تجاوز قرار گرفته اما در مسأله قره‌باغ ما ضمن محکوم نمودن ارمنستان در حمله به قره‌باغ، حساسیت زیادی را در حیات اسلامی و مسلمانان نمی‌بینیم.

می‌شوند.
۸- معدن طلای آق دره در تیکان تپه (تکاب)، با عیار طلای بسیار بالاتر از معدن طلای موته، معدن طلای خاروانا و اندیس های طلای آرموداق و آقوران در میانه، کانسارهای انجرد، مازگر در ورزقان، نازلو در بستان آباد، قیزیل بولاغ در چالدران، زرشوران در تخت سلیمان، چنگوری و خوم دره در سلطانیه، سهرین و گویچه قبه در زنجان، خلیفه‌لو و ریزه جین در ابهر، گازرخان در قزوین، داشکسن بهارلو در همدان و...
۹- پتانسیلهای اورانیوم در اطراف سراب، طارم و در مسیر رودخانه آجی چای از معدن نمک خواجه تا کوه عینالی در تبریز.

ب) معدن غیر فلزی
۱- معدن کائولن زروز در ۱۸ کیلومتری مرند با ذخیره قطعی ۳۳ میلیون تن و ذخیره احتمالی ۹۰ میلیون تن، بزرگترین معدن کائولن ایران است. معدن کائولن قوشاچای و کانسارهای با ارزشی از خاکهای نسوز در اکثر شهرهای آذربایجان از جمله مرند، مراغه، سرسکند، ملوک کندی، و قزوین.

۲- معدن دیاتومیت مقمان، شیلی تبریز و اردبیل (نشسته دره، چای سقرلو، آق قالا و قاسیم قشلاقی). بعلت وجود حوضه‌های رسوبی غنی از سیلیس در اطراف آتشفشانهای ساوالان و سهپند منابع ارزشمندی از دیاتومیت در آذربایجان تشکیل شده است و تنها معدن دیاتومیت در ایران می‌باشند.

۳- معدن باریت مرند، شیبستر، هشترود، اهر و... باریت بعلت وزن مخصوص بالا در صنایع حفاری خصوصاً در صنعت نفت بصورت گل حفاری بکار می‌رود.

۴- معدن گچ گروس صوفیان که دارای ذخیره بالایی است. همچنین معدن گچ بستان آباد نیز تامین کننده گچ مورد نیاز آذربایجان است.

۵- معدن مارن (سنگ سیمان) در صوفیان که در واقع بخش بزرگی از رشته کوه مور را شامل می‌شود.

۶- معدن نمک خواجه، خوی، زوز، دریاچه ارومیه و...

۷- معدن با ارس سیلکریت در قارقان قزوین که منبع عظیمی از سیلیس است و معدن سیلیس مراغه.

۸- معدن سنگ آهک در اکثر شهرهای آذربایجان از جمله، مرند، جلفا، ارومیه، اهر، مشکین شهر و...

۹- معدن گوگرد توفارقان که دارای ذخیره قطعی بالایی است.

۱۰- معدن میکای سیاه (بیوتیت) قاراباغ سلماس. میکا کاربرد بسیاری در صنایع الکترونیک، صنعت نفت و... دارد.

۱۱- معدن فسفات سلطانیه زنجان.

۱۲- معدن پرلیت و پوک معدنی در میانه.

۱۳- معدن بنتونیت مرند بنتونیت بصورت گل حفاری کاربرد زیادی در صنایع حفاری نفت و آب دارد.

۱۴- معدن سنگهای تزئینی و ساختمانی در اکثر نقاط آذربایجان از جمله: معدن مرمر جلفا و زونوق، سنگ کربناته تزئینی خوی، گرانیت-های سولدوز، هوراند و ارومیه، معدن تراورتن توفارقان که بعلت رنگ لیمویی و قرمز دارای شهرت جهانی هستند.

علی محمدی

۸۴ فقره مجوز بهره‌برداری از معدن در آذربایجان شرقی صادر شد

مدیرکل منابع طبیعی آذربایجان شرقی از صدور ۸۴ فقره مجوز بهره‌برداری از معدن استان در سال جاری خبر داد. کوزه‌کنانی معدن موجود استان را ۹۹۹ مورد ذکر کرد و گفت: از این تعداد هم‌اکنون ۸۲۰ واحد معدن در بخش‌های مختلف مواد کانی فعالیت می‌کنند. وی اظهارداشت: منابع طبیعی در به حداقل رساندن تخریب و نظارت بر اصلاح عرصه بهره‌برداری شده توسط بهره‌برداران و اجرای طرحهای بهره‌برداری از محصولات فرعی جنگل و مرتع، دقت عمل دارد.

